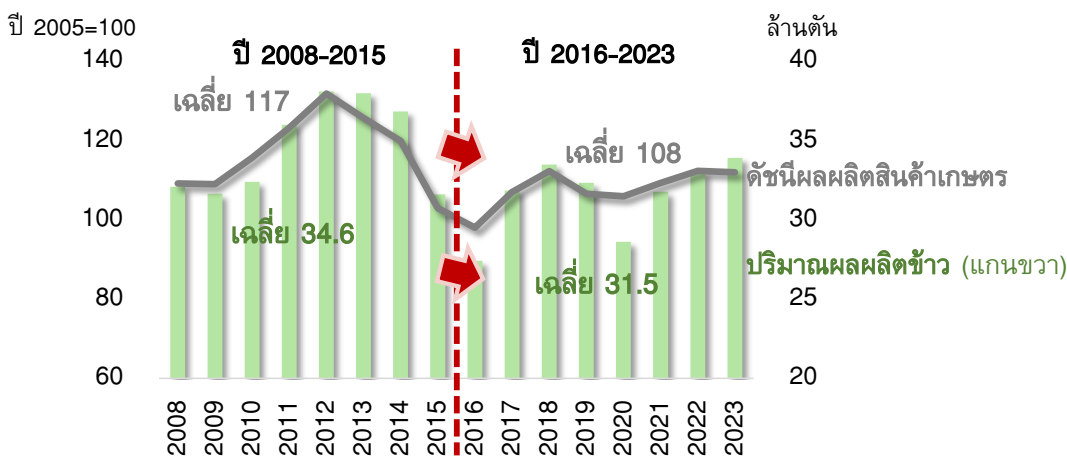

แปรปรวนชัดขึ้นตั้งแต่ปี 2016 เมื่อเทียบกับก่อนปี 2016 สะท้อนผ่านการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาที่ยาวนานขึ้นต่อรอบ เช่น ระยะเวลาการเกิดเอลนีโญตั้งแต่ปี 2016 กินเวลายาวนานขึ้นอยู่ที่ 10-19 เดือนต่อรอบ จากเพียง 5-9 เดือนต่อรอบในช่วงก่อนปี 2016 ขณะที่การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกก็ปรับสูงขึ้นด้วยเป็น 1 องศาเซลเซียส จาก 0.7 องศาเซลเซียส (รูปที่ 1)

ผลจาก Climate Change ที่รุนแรงขึ้นดังกล่าว ส่งผลให้ไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาดินฟ้าอากาศเป็นหลัก จะได้รับผลกระทบและกดดันต่อภาพรวมผลผลิตสินค้าเกษตรให้ลดลง สะท้อนจากดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรที่ปรับตัวลดลงในปี 2016-2023 มาเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 108 จากเฉลี่ยที่ระดับ 117 ในปี 2008-2015

และหากพิจารณาในรายพืชเกษตรสำคัญอย่างข้าว ที่จะนำมาวิเคราะห์เป็นหลัก เนื่องจากข้าวมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดกว่า 44% ของพื้นที่เกษตรทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทานถึง 80% ของพื้นที่ปลูกข้าวทั่วประเทศ จึงพบว่าผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อปีก็ลดลงด้วย จาก 34.6 ล้านตัน เป็น 31.5 ล้านตัน (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 Climate Change ที่รุนแรงขึ้นในปี 2016-2023 ทำให้ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรและปริมาณผลผลิตข้าวของไทยปรับตัวลดลง เทียบจากปี 2008-2015

หมายเหตุ: ข้าว เป็นข้าวเปลือก

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

หากพิจารณารายภาค พบว่า ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลกระทบมากที่สุดจาก Climate Change ที่รุนแรงขึ้นเมื่อเทียบกับภาคอื่น โดยข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนสูงถึง 43% ของผลผลิตข้าวทั่วประเทศ ตามด้วยภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สัดส่วนผลผลิตข้าวไทย (%) แยกรายภาค และรายประเภทข้าว

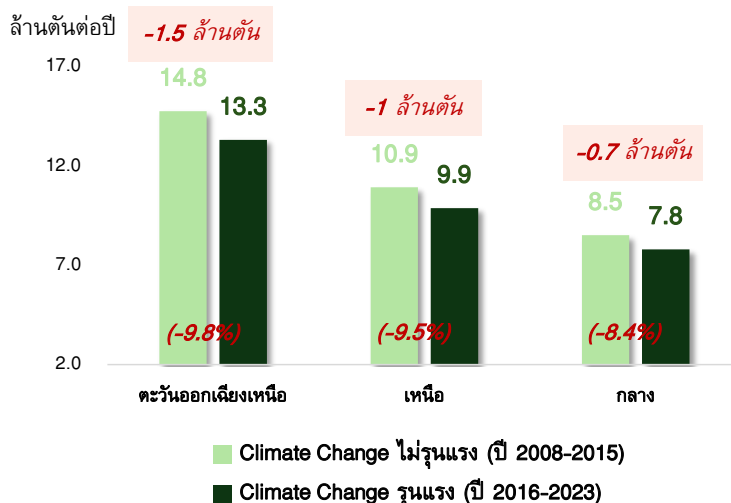
ภาค	สัดส่วนปริมาณผลผลิตข้าวทั้งหมดของไทย (%)		
	แยกรายภาค (%)	แยกรายประเภทข้าว (%)	
		ข้าวหน้าปี (%)	ข้าวหน้าปี (%)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	43	49	18
เหนือ	31	31	33
กลาง	25	19	48
ใต้	1	1	1

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ข้อมูลปี 2022) รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

ทั้งนี้ หากเทียบในช่วงเวลาก่อนและหลังปี 2016 พบว่า Climate Change ที่รุนแรงขึ้น ทำให้ผลผลิตข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงมากที่สุดเฉลี่ยถึง 1.5 ล้านตันต่อปี หรือลดลงกว่า 9.8% เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทานที่ปลูกข้าวหน้าปีเป็นหลัก จึงต้องพึ่งพาน้ำฝน ขณะที่ภาคเหนือและภาคกลางอาจได้รับผลกระทบรองลงมา เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทานที่ปลูกข้าวหน้าปี ซึ่งยังสามารถพึ่งพาน้ำในเขื่อนได้ ทำให้ผลผลิตข้าวภาคเหนือลดลง 9.5% และภาคกลางลดลงที่ 8.4% (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 Climate Change ที่รุนแรงขึ้น สร้างความเสียหายต่อผลผลิตข้าวแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกัน

เทียบช่วง Climate Change รุนแรง (ปี 2016-2023) กับช่วง Climate Change ไม่รุนแรง (ปี 2008-2015)

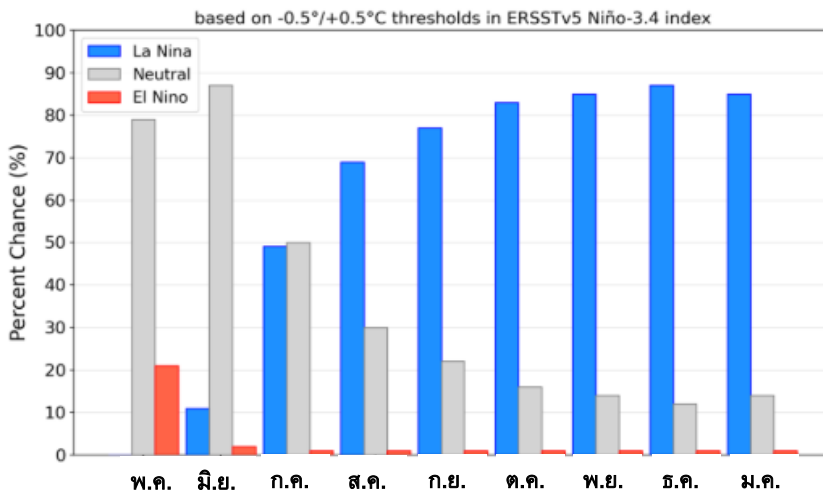
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

มองต่อไปปี 2024 จากที่หน่วยงานหลักด้านสภาพภูมิอากาศ ได้คาดการณ์ว่า Climate Change จะมีความรุนแรงขึ้นอีกจากสภาพอากาศโลกที่แปรปรวน (เกิดเอลนีโญและลานีญาในปีเดียวกัน) โดยองค์การบริหารมหาสมุทรและชั้น

บรรยากาศแห่งชาติ (NOAA) พยากรณ์ ณ เดือนพ.ค.2024 ว่าสภาพภูมิอากาศโลกจะมีความแปรปรวนมากขึ้นในปี 2024 จากการเผชิญทั้งเอลนีโญที่ทำให้เกิดภัยแล้งในราวครึ่งปีแรก ซึ่งคาดว่า เอลนีโญจะอ่อนกำลังลงในเดือนพ.ค.นี้ จนอาจถือได้ว่าเอลนีโญสิ้นสุดลงด้วย และคาดว่าในครึ่งปีหลังราวช่วงเดือนก.ค.-ก.ย.มีโอกาสูงถึง 69% ที่จะพัฒนาเกิดเป็นลานีญาที่ทำให้เกิดฝนตกชุก (รูปที่ 4) โดยเฉพาะในเดือนส.ค.-ต.ค.ที่กรมอุตุนิยมวิทยาของไทย คาดการณ์ว่าไทยอาจได้รับอิทธิพลจากลมพายุหมุนเขตร้อน 1-2 ลูก ทำให้เกิดฝนตกหนัก/น้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่

รูปที่ 4 NOAA คาดการณ์ความน่าจะเป็นในการเปลี่ยนจากปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นลานีญาในปี 2024

- เอลนีโญที่รุนแรงในช่วงต้นปี 2024 ได้อ่อนกำลังลงในเดือนพ.ค.2024 และอาจสิ้นสุดลง
- คาดการณ์ว่ามีความน่าจะเป็นสูงถึง 69% ในช่วงเดือนก.ค.-ก.ย.2024 ที่จะพัฒนาเกิดเป็นลานีญา และอาจต่อเนื่องไปจนถึงสิ้นปี

ที่มา: NOAA (As of May 2024)

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า ในปี 2024 ภาวะ Climate Change อาจรุนแรงขึ้นอีกจากทั้งเอลนีโญและลานีญาที่ทำให้เกิดน้ำแล้งและน้ำท่วมในปีเดียวกัน ส่งผลให้ผลผลิตข้าวของไทยทั้ง 3 ภาคอาจลดลงเมื่อเทียบกับปี 2023 โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ข้าวอาจได้รับความเสียหายมากที่สุด ขณะที่ภาคเหนือและภาคกลาง คงมีความเสียหายรองลงมาในระดับที่ใกล้เคียงกัน

โดยผลผลิตข้าวภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจลดลงมากที่สุดถึง 9%YoY จากข้าวนาปีที่เสียหายเป็นหลักจากลานีญาในครึ่งปีหลัง ขณะที่ทั้งผลผลิตข้าวภาคเหนือที่อาจลดลง 8.6%YoY และผลผลิตข้าวภาคกลางที่อาจลดลง 8.7%YoY จะเสียหายจากข้าวนาปรังเป็นหลักจากเอลนีโญในครึ่งปีแรก (รูปที่ 5)

รูปที่ 5 ผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านของเอลนีโญไปสู่ลานีญาในปี 2024 สร้างความเสียหายต่อผลผลิตข้าวไทยในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือเสียหายหนักสุด

สำหรับผลผลิตข้าวทั้งปี 2024 ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย คาดว่า ผลผลิตข้าวรวมทั้งประเทศปี 2024 อาจลดลง 10% จาก 33.6 ล้านตันในปี 2023 เป็น 30.4 ล้านตันในปี 2024 ทั้งนี้ ผลผลิตข้าวรวมปี 2024 ที่ 30.4 ล้านตัน คงเป็นปริมาณข้าวใกล้เคียงกับช่วงปี 2020-2022 ที่มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย 31.1 ล้านตัน เนื่องจากคาดว่า ไทยอาจมีปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปี 2024 อยู่ที่ 1,620 มิลลิเมตร (คาดการณ์จากข้อมูลปริมาณฝนของกรมอุตุนิยมวิทยา) ซึ่งเป็นระดับปริมาณฝนที่ใกล้เคียงกับปี 2020-2022 ที่เฉลี่ยอยู่ที่ 1,607 มิลลิเมตร

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีที่น่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสี่ยงใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)